

УДК 342.9(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.3.27>

СПЕЦИФІКА РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ВОДІЇВ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Макаренко О.Ю.,

*адвокат, доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права та процесу
Навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-3020-0658
e-mail: a.y.makarenko@gmail.com*

Морозов Є.Є.,

*адвокат, кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри адміністративного права та процесу
Навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0009-0003-4200-929X
e-mail: morozovevgen.ab@gmail.com*

Червінчук А.В.,

*кандидат юридичних наук, старший дослідник,
завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад
Навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0001-7893-6632
e-mail: chervin_a@ukr.net*

Макаренко О.Ю., Морозов Є.Є., Червінчук А.В. Специфіка розгляду справ про притягнення водіїв до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху.

Стаття присвячена дослідженню специфіки розгляду справ про притягнення водіїв до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху. Авторами проаналізована загальна ситуація розвитку нормативно-правової бази, в тому числі діючих КуПАП та КАСУ, змін в інших нормативно-правових актах, пов'язаних з врегулюванням суспільних відносин відповідного напрямку.

В межах дослідження проаналізовані обставини, в яких вимушені працювати юристи, судді та апарат суду; важливість недопущення впливу наявних негативних обставин на доступ до правосуддя; наявності можливості відновлення порушеного права; відшкодування громадянам збитків, спричинених в наслідок ДТП; доступу до правосуддя та дотримання принципу розумних строків при розгляді справ в судах першої та другої інстанції, а також ефективність функціонування судової системи, наявність корупційних ризиків та мінімізація їх застосування правопорушниками.

У статті проаналізована конкретна справа щодо притягнення водія до адміністративної відповідальності за правопорушення, передбачені статтями 126, 130 КуПАП України, специфіка та наслідки розгляду відповідної справи (на момент написання статті). Стосовно досліджених матеріалів, авторами вказано конкретний номер справи, інформація стосовно кваліфікації дій водія-порушника, відомості відносно дати вчинення правопорушення та строки розгляду справи в суді першої та другої (апеляційної) інстанції, що в свою чергу дозволить системно та комплексно дослідити питання реального доступу до правосуддя, дотримання принципу «розумних строків»

при розгляді відповідних справ та ймовірну наявність чи відсутність корупційних ризиків в зазначеній категорії справ.

За результатами дослідження запропоновані конкретні дії для покращення ситуації що склалась з врахуванням об'єктивних (наявність процедури розгляду справ про адміністративні правопорушення, безпекова складова) та суб'єктивних факторів (відсутність світла та тепла в судах України).

Ключові слова: суд, адвокат, адміністративне правопорушення, правопорушник, адміністративний процес, апеляційна інстанція, адміністративне судочинство, поліція, правоохоронний орган, адміністративна процедура, неправомірна вигода, антикорупційна політика.

Makarenko O.Yu., Morozov Ye.Ye., Chervinchuk A.V. Specifics of considering cases on bringing drivers to administrative responsibility for traffic violations.

The article is devoted to the study of the specifics of considering cases of bringing drivers to administrative responsibility for violating traffic rules. The authors analyze the general situation regarding the development of the regulatory framework, including the current Code of Administrative Offences and Code of Administrative Procedure, changes in other regulatory acts related to the regulation of public relations in this area.

The study analyses the circumstances in which lawyers, judges and court staff are forced to work, the importance of preventing existing negative circumstances from affecting access to justice, the possibility of restoring violated rights, compensating citizens for damages caused as a result of traffic accidents, access to justice and compliance with the principle of reasonable time limits when considering cases in courts of first and second instance, and, in general, the effectiveness of the judicial system, the existence of corruption risks and minimising their use by offenders.

The article analyses a specific case concerning the administrative liability of a driver for offences under Articles 126 and 130 of the Code of Administrative Offences of Ukraine, the specifics and consequences of the consideration of the case (at the time of writing). It also analyses the peculiarities of the consideration of this category of cases by courts of general jurisdiction (as administrative courts) and the possible impact of improvements in legislation in this area and general practice in the consideration of such cases on the existence of corruption risks in the judicial system, the realisation of the right of access to justice and compliance with reasonable time limits for the consideration of cases in Ukrainian courts. With regard to the case studied, the authors indicate the specific case number, as well as information regarding the classification of the offender's actions, details regarding the date of the offence and the timeframes for the consideration of the case in the courts of first and second instance and the court of appeal. This, in turn, will allow for a systematic and comprehensive examination of the issues of real access to justice, compliance with the principle of 'reasonable time limits' in the consideration of relevant cases, and the probable presence or absence of corruption risks in this category of cases.

Based on the results of the study, specific actions are proposed to improve the situation, taking into account objective (the existence of a procedure for considering cases of administrative offences, the security component) and subjective factors (the lack of light and heat in Ukrainian courts).

Key words: court, lawyer, administrative offence, offender, administrative proceedings, appellate court, administrative proceedings, police, law enforcement agency, administrative procedure, unlawful benefit, anti-corruption policy.

Постановка проблеми. Сьогоднішнє життя кожного українця докорінно змінилось і, звісно, не виглядає таким, яким ми його пам'ятаємо ще декілька років тому. Частина громадян адаптувалась в суворих реаліях та продовжили працювати, намагаючись повноцінно функціонувати. Також варто зазначити, що і законодавець суттєво вдосконалив діюче законодавство з багатьох напрямків, з урахуванням запровадженого у лютому 2022 році правового режиму – воєнний стан.

Звісно, пріоритет захисту та порятунку життя і здоров'я кожного громадянина України є основним завданням, але в житті значної кількості осіб, на жаль, були та будуть інші проблеми як, наприклад, захист порушених прав, відшкодування спричиненої шкоди (в тому числі внаслідок ДТП), отримання якісної правової допомоги, фахове представництво інтересів в суді, в тому числі у взаємозв'язку зі страховими компаніями.

Так, норми адміністративного права і процесу є ефективними регуляторами відповідних суспільних відносин [2]. Додатково, з врахуванням змін, законодавець забезпечив функціонування

нових джерел права, метою яких є покращення якості регулювання суспільних відносин та розвантаження правоохоронних та судових органів, що стало можливим завдяки прийняттю нових законів [3].

Проте, будь-яке законодавство не є ідеальним. Воно створює можливості для врегулювання суспільних відносин, маніпулювання відповідними нормами. Такі норми, прогалини в законодавстві, можуть використовуватись для затягування строку розгляду відповідних справ, відтермінування моменту притягнення правопорушника до відповідальності, надання останньому можливості уникнути покарання. Звісно, збільшення строку розгляду справи створить для потерпілого негативні наслідки. Наприклад, у випадку відтермінування моменту поновлення його прав – відшкодування спричиненої шкоди та порушення права на справедливий суд.

Метою дослідження є аналіз чинного законодавства України, що регулює правовідносини, пов'язані із притягненням до відповідальності особи, що скоїла дорожньо-транспортну пригоду, та відповідної судової практики, для визначення специфіки розгляду відповідних справ в суді, аналізу системи судоустрою, в тому числі місцевих судів (загальної юрисдикції та адміністративних), особливості визначення предметної юрисдикції [2, 4]. Формулювання авторських пропозицій відносно покращення вимог діючого законодавства з метою вирішення комплексної проблематики притягнення водіїв до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху.

Стан опрацювання проблематики. Доцільно вказати, що дослідженнями в галузі адміністративного права, адміністративного процесу, адміністративної процедури та декількох інших напрямків, пов'язаних із темою дослідження, займалась значна кількість науковців.

Варто зазначити, що безпосередньо питаннями адміністративного судочинства опікувались В. Стефанюк (ідеолог створення системи), М. Смокович, О. Радишевська, В. Кравчук, Н. Богашева, В. Бевзенко, Ю. Битяк, Т. Коломоєць, А. Монаєнко, О. Пасенюк. Дослідження охоплюють становлення, теорію, практику застосування Кодексу адміністративного судочинства (КАС) та історико-правовий аналіз.

Серед дослідників адміністративної процедури варто зазначити експерта та науковця В.П. Тимощука, М.С. Мельниковича (аналізував ЗУ «Про адміністративну процедуру»).

Разом із тим, ми вважаємо за доцільне сконцентруватись на практичній складовій, надавши аналіз теоретичної бази та зазначивши реальні проблеми правозастосування, запропонувавши відповідні зміни до діючого законодавства.

Виклад основного матеріалу. Як вже зазначали автори, життя сучасної України та кожного українця в межах адміністративних кордонів нашої батьківщини не можна назвати безпечним та легким. Із запровадженням у лютому 2022 році правового режиму воєнного стану, викликів стало ще більше. Звісно, саме повномасштабне вторгнення розпочалось в лютому 2022-го року, проте фактично, агресія відносно незалежної України розпочалась ще у 2014-му році.

Саме з 2014-го одним із викликів, який став перед нами, був виклик швидкого, якісного та ефективного вдосконалення діючого законодавства, приведення його у відповідність до реалій того часу і реалій сьогодення. На жаль, неможливо стверджувати, що ми ідеально з цим впорались. Разом із тим, заперечувати наявність успіхів також буде не об'єктивно.

У наданій роботі ми хотіли б зазначити про окремі успіхи, які притаманні врегулюванню адміністративно-правових відносин, взаємовідносин громадян та держави, а також вдосконалення та прорахунки наявні в джерелах адміністративного права та адміністративного процесу, окремих питань адміністративної процедури та антикорупційної діяльності.

Звісно, в межах однієї роботи неможливо повноцінно дослідити всі окреслені напрямки, але, згадуючи їх, ми хочемо звернути увагу на їх взаємозв'язок, динаміку змін в діючому законодавстві та напрямки подальшої роботи.

Ми також хотіли б зазначити, що навіть в умовах сьогодення, коли для багатьох як фізичних, так і юридичних осіб нагально стоїть питання виживання, власне як і питання збереження нашої держави. Пересічні громадяни все більше потребують допомоги у вирішенні незначних питань для держави, проте надважливих для окремої людини. Серед таких питань є реальний доступ до справедливості, правосуддя, дотримання розумних строків судочинства (вирішення проблеми) та відсутність «корупційної» складової на шляху вирішення проблеми. Ми глибоко переконані, що саме в умовах сьогодення недоцільно розглядати кожен із складових, викладених вище, окремо одну від одної.

В першу чергу, ми маємо зазначити, що позитивні зміни в напрямку реформування законодавства і вирішення окреслених питань все ж відбуваються. В якості підтвердження можна привести факт прийняття Закону України «Про адміністративну процедуру» [3]. Так, багато громадян не в повному обсязі розуміють відмінність між адміністративною процедурою та судовим розглядом справи про адміністративне правопорушення, але саме прийняття вказаного вище закону дозволило покращити інструментарій врегулювання адміністративно-правових відносин і, як наслідок, розвантажити адміністративні суди та місцеві загальні суди, що розглядають відповідні категорії справ як адміністративні, відповідно до статті 20 КАСУ [2].

Враховуючи той факт, що авторський колектив глибоко переконаний у надважливості врахування реальної практики розгляду окремих категорій справ, при здійсненні відповідних досліджень, при підготовці даної роботи, ми використовували кейс конкретної справи, яка розглядалась в Криворізькому районному суді та на момент написання дослідження розглядається в апеляційному суді Дніпропетровської області[5].

Ми вважаємо, що вказана справа є цікавою та в певному сенсі, зразковою. Саме на прикладі цієї справи ми можемо побачити, як механізми, створені законодавцем задля забезпечення доступу до правосуддя, права на справедливий суд та розумні строки розгляду справи, можуть бути знівельовані. Це може відбутись через наявність маніпуляційних шпарин в діючому законодавстві, а також відсутності безпекової складової та світла.

Згідно тексту протоколу про адміністративне правопорушення від 30.06.2025, складеного за наслідками скоєння дорожньо-транспортної пригоди: «30.06.2025 19:30 по с. Карачунівка (Чкаловка), траса Н-23, на виїзді з с. Карачунівка у бік с. Лозуватка 50 км. Водій т.з. ВАЗ 217030 н.з. АЕ2915ХВ, Кулінок В.Л. перед поворотом праворуч на трасу Н-23 не врахував дорожньої обстановки, не зайняв відповідне крайнє положення на проїзній частині та скоїв зіткнення з т.з. Volkswagen Atlas н.з. АІ2642РО, під керуванням Радовича Руслана Володимирович, який рухався у зустрічному напрямку. Внаслідок чого автомобілі отримали механічні пошкодження, завдано матеріальної шкоди, травмованих немає, чим порушив п. 10.4 ПДР – ін. порушення ПДР, порушення правил повороту праворуч та ліворуч».

У вказаних документах було зазначено, що автомобілі зазнали механічних пошкоджень, завдано матеріальних збитків, але постраждалих немає, про що свідчить у постраждалих відсутність тілесних ушкоджень.

Також у ході перевірки документів та при спілкуванні із водіями у громадянина Кулінок В.Л. були виявлені ознаки алкогольного сп'яніння, а саме: запах алкоголю з порожнини рота, нестійка хода, почервоніння очей та обличчя. На законну вимогу працівників поліції пройти огляд на стан сп'яніння, у встановленому законодавством порядку, останній відмовився, чим порушив п. 2.5 ПДР України.

Відносно громадянина Кулінок В.Л. було складено адміністративні протоколи за ст. 124 КУпАП (ЕПРІ №377369) та ч. 1 ст. 130 КУпАП (ЕПРІ №377407), також винесено адміністративну постанову за ч. 1 ст. 126 КУпАП (ЕНА №5109026), а сама подія була зафіксована на нагрудні бодікамери 799833 та 797652».

29 вересня 2025 року суддею Криворізького районного суду Дніпропетровської області Суботіною С.А. було винесено постанову в справі №177/1755/25, якою було вирішено об'єднати в одне провадження матеріали справи про адміністративне правопорушення щодо Кулінка Валерія Леонідовича № 177/1755/25 (провадження № 3/177/552/25) за ч. 1 ст. 130 КУпАП та № 177/1756/25 (провадження № 3/177/553/25) за ст. 124 КУпАП, присвоївши об'єднаній справі єдиний номер 177/1755/25 (що на нашу думку було законно, вмотивовано, та сприяло розгляду справи в межах розумних строків).

Визнати Кулінка Валерія Леонідовича винуватим у вчиненні адміністративних правопорушень, передбачених ст. 124 та ч. 1 ст. 130 КУпАП та накласти на нього стягнення, із урахуванням вимог ст. 36 КУпАП, у виді штрафу в дохід держави в розмірі 1000 (однієї тисячі) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 17 000 (сімнадцять тисяч) гривень 00 копійок, із позбавленням права керування транспортними засобами строком на 1 (один) рік.

Стягнути з Кулінка Валерія Леонідовича судовий збір на користь держави в особі Державної судової адміністрації України в сумі 605 (шістсот п'ять) гривень 60 копійок.

Не погоджуючись із винесеною постановою, захисником Кулінка Валерія Леонідовича, адвокатом Щербань Віктором Сергійовичем було подано апеляційну скаргу.

На сьогоднішній момент суддею апеляційного суду, що розглядає відповідну апеляційну скаргу, задоволено клопотання про призначення комплексної автотехнічної трасологічної експертизи та поставлено перед експертом питання, які стосуються наявності в діях потерпілого водія причинно-наслідкового зв'язку із ДТП, що як мінімум є дивним, оскільки адміністративний протокол був складений саме на одного водія і в межах вказаної адміністративної справи суд не може розглядати правомірність дій водія, який є потерпілим у вказаній ДТП.

Крім того, слід звернути увагу, що захисником Кулінка В.Л., адвокатом Щербань Віктором Сергійовичем, не оскаржується притягнення Кулінка В.Л. до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 130 КУпАП України, а також Кулінком В.Л. в судовому порядку не оскаржувалася постановою серії ЕНА №5109026 про накладення на нього адміністративного стягнення по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення дорожнього руху, зафіксоване не в автоматичному режимі, якою останнього було притягнуто до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 126 КУпАП.

Як наслідок, в цьому процесі постраждалий водій буде вимушений понести додаткові витрати на проведення іншої експертизи та, цілком ймовірно, у разі негативного для нього рішення суду апеляційної інстанції не зможе отримати страхову виплату за пошкоджене авто. Тут варто згадати, що згідно Висновку експерта №136/25 транспортно-товарознавчої експертизи по визначенню матеріального збитку від 23 серпня 2025 року, складеного судовим експертом Рейнюком О.В., який міститься в матеріалах справи та подавався потерпілим до Суду першої інстанції, вартість відновлювального ремонту автомобіля «Volkswagen Atlas» з державним номерним знаком АІ2642РО складає 271 923,14 грн.

Висновки. Надане для публікації дослідження дає нам підстави стверджувати, що за останній час, навіть з врахуванням умов, в яких вимушені працювати правоохоронні органи, суди, пересічні громадяни, законодавцю вдалось покращити чинне законодавство та навіть здійснити вдалі реформи в галузі права за окремими напрямками.

Так, були вдосконалені такі джерела права як КуПАП та КАСУ, прийняті нові нормативно-правові акти, що відіграють суттєву роль у врегулюванні відповідних, важливих для громадян та країни, правовідносин, як, наприклад, Закон України «Про адміністративну процедуру». Крім того, продовжується робота над покращенням та вдосконаленням судової системи України і наповнення її новими кадрами, у зв'язку з чим були оголошені конкурси на вакантні посади суддів апеляційних судів та посади суддів першої інстанції [6].

Варто зазначити, що частина змін, внесених до діючих нормативно-правових актів, в тому числі КуПАП, суттєво покращили антикорупційну боротьбу, що здійснюється в нашій країні. Так, зі збільшенням строку притягнення до адміністративної відповідальності водіїв, що здійснювали керування транспортними засобами в стані алкогольного сп'яніння (з трьох місяців до року), кількість водіїв, адміністративних правопорушників, що уникали відповідальності, в тому числі з використанням «неправомірної вигоди», суттєво зменшилась, а дисципліна та правосвідомість в лавах суддів, збільшилась, оскільки питання якості розгляду правопорушень, за які передбачена відповідальність за ст. 130 КуПАП, що, безумовно, підтверджує можливість ефективної антикорупційної політики в Україні.

Але в сукупності, з врахуванням саме практики розгляду справ відносно адміністративних правопорушень, особливо в розрізі дотримання «розумних строків розгляду справи», безпекової складової, наявності світла, тепла та води в будівлях судів, очевидним є висновок про нагальну та невідкладну необхідність максимальної діджиталізації та автоматизації роботи судів, відмови від паперового діловодства (як мінімум по окремим категоріям справ) та переведення розгляду справ у режим «онлайн розгляду», без необхідності подачі відповідних клопотань. Саме такі дії в своїй сукупності дозволять зробити роботу судів максимально безпечною та швидкою, і, безумовно, вплине на посилення якості антикорупційної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про адміністративні правопорушення: Кодекс України від 07.12.1984, № 80731-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n2> (дата звернення: 24.01.2026).
2. Адміністративного судочинства України: Кодекс від 06.07.2005, № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n9685> (дата звернення: 24.01.2026).

3. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022, № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (дата звернення: 24.01.2026).
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016, № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n132> (дата звернення: 24.01.2026).
5. Постанова по справі № 177/1755/25. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130676975> (дата звернення: 24.01.2026).
6. Про визначення переможців конкурсу на зайняття вакантних посад суддів в апеляційних адміністративних судах в межах конкурсу. Вища кваліфікаційна комісія суддів. URL: <https://www.vkksu.gov.ua/doc/pro-vyznachennya-peremozhciv-konkursu-na-zaynyattya-vakantnyh-posad-suddiv-v-apelyaciyunyh> (дата звернення: 24.01.2026).

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.01.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026
Дата публікації: 5.03.2026

© Макаренко О.Ю., Морозов Є.Є., Червінчук А.В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0